

3. Іванчич А. Ольга Кобилянська в сучасних літературно-критичних оглядах. 2022. 94 с.
4. Павлишин М. Ольга Кобилянська : прочитання. Харків. Акта. 2008. 353 с.
5. Фесенко І. Наша сучасниця: зі спогадів про. О. Кобилянську / ред. Фесенко І., Мельничук В., Сінченко Б. Вінниця. 1963. С. 3-21.

***Коваль Ангеліна,**
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка,
студентка 3 курсу
факультету філології і журналістики
Науковий керівник:
к., філол. н., доц. О. Ткачук*

ОБРАЗ КОЗАКА У ТВОРЧОСТІ ПОЕТІВ РОМАНТИКІВ

Романтики приділяли дуже багато уваги зображенню доби козацтва, тих героїчних подвигів, що ще жили в народній пам'яті. Тому у центрі змальованих подій знаходиться, як правило, козак втілення самого волелюбного духу народу. Митці прославляють його патріотизм, самовідданість і хоробрість у боротьбі з поневолювачами народу. У їхній візії козак нехтує смертю і матеріальними благами, адже для козака свобода, «козацька воля» понад усе. Різноманітні іпостасі характеру козака змальовано у творах Левка Боровиковського, Амвросія Метлинського, Миколи Костомарова, Євгена Гребінки, Миколи Гоголя, Пантелеймона Куліша, Тараса Шевченка та інших. З образом козака пов'язується ідеал вільної людини в українському романтизмі.[4, с. 40]

Найбільше із харківських поетів темою козаччини захоплювався Левко Боровиковський, у якого тема козацтва пройнята смутком за минулими часами. Розповсюджений у народних піснях мотив розставання козака з рідною

домівкою звучить і у поезії Левка Боровиковського «Розставання» козак, від'їжджаючи у похід, залишає кохану дівчину: «Козак сідла коня вороного,/ Він хоче їхати до краю чужого./ Роду й худоби не жаль козакові,/ Та жаль дівчини йому молодій./ Блудить, літає козаченько в полі;/ Козацька охота - гірше неволі» [2, с. 97-99].

У поезіях романтиків козацької тематики також досить часто звучить оповідь про те, що козак – безрідний сирота, єдиним другом якого є його вірний кінь, що бере витоки з фольклорної традиції. Цей мотив притаманний і творчості Левка Боровиковського, який у поезії «Козак» розповідає про сирітство козака: «Неси мене, коню, заграй під сідлом,/ За мною ніхто не жаліє./ Ніхто не заплаче, ніхто з козаком/ Туги по степу не розсіє.../ Хіба тільки пес мій, оставшись в воріт,/ Голодний, як рідний, завие!» [2, с. 86].

Деградація могутніх козацьких коренів змальована в поезії Левка Боровиковського «Ледащо», в якій поет порівнює славетного діда-козака та ледачого онука: «Незавидний жив козак.../ Сіяв лиха по степах:/ Шаблю – кіска вищербляла,/ Шапка – маком розцвітала./ Коник – соколом літав.../ А у внука над стіною/ Шабля вищербилась – ржою./ Кінь – на стійлі задрімав/ Замість шаблі та рушниць/ Брязка чарка по полиці.../ Те, що предки потом збили.../ Все козак прогайнував» [1, с. 83–84].

Амвросій Метлинський також широко розробляв характерні для романтизму ідеї народності та історизму. Улюбленими символами минулого виступають у Амвросія Метлинського козаки, гайдамаки, чумаки, бандуристи, степ, могили, вітер, списи, рушниць.

У козацьких поезіях Амвросія Метлинського образи козаків також позбавлені будь-якої конкретизації, поет лише деінде зазначає, що козак

«чорнобривий... білолицій» [2, 113], «І з шаблями, і з списами, / І на конях, і з чубами.» [3, 128], «В того шаблюка при боці, той з батіжком; / А про між ними вже дехто є й без чуприни» [2, 111].

Мотив героїчної загибелі козака звучить у поезіях Амвросія Метлинського: «Козак і буря», «Козача смерть» та «Кладовище»: «...вже не грає козак на коні, / Бо вже не стогне земля од копит: / Вже умер чорнобривий, умер білолиций! / Буря повсталала, загуркотіло. / Що ж то в долині? Чи дуб рясний ліг?.. / Ні, козаченько найкращий поліг!..» [2, с. 113-114]; «Де недавно козак гомонів, / Його кінь тупотів, / Як на ляха козак налітав, / В нього спис запускав, / Там тихо по білому степові сивий / Туман розлягається.» [2, с. 123].

У творчості Амвросія Метлинського є твори, які пройняті песимізмом і оповідають про розчарування від того, що козацтво йде у минуле, про смерть козаків. У поезіях «Спис» та «Чарка» йдеться про те, що козацькі атрибути спис та чарка, вже давно перестали слугувати своїм славетним господарям: «Вже з якого часу нема того війська, / Позосталась тільки чарка. / Один козак позостався: серце ние, заниває.» [2, с. 112], «У батька є гострий спис, / А гострий спис, довгий, та не сяє! / Бо як на стіні повис, / Щось довго вже в ділі не буває!» [2, с. 111]. Також звучить мотив занепаду козацької слави у поезії «Підземна церква»: «Поки жили козак, списи й шаблюки, / Не добував нічого даром лях! / Вже стерпів і козак чимало муки . / Так і в чужій крові пополоскав він руки . / Далі не стало списа і ручниці, / Прийшлося здать і стіни, і бійниці!» [2, с. 114].

Отже, кожен романтик зображував образ козака у своїх творах оригінально і неповторно. Пропускаючи його через призму свого сприйняття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Василенко Я. Українське козацтво в дзеркалах романтичних літератур Слов'янщини. С. 10.
URL:<https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fe5e7739-1c7d-4812-8a95-9a6ed54e5f19/content> (Дата звернення: 01.05.2024)
2. Закувала зозуленька. Антологія української народної творчості : Пісні, прислів'я, загадки, скоромовки : для старшого шкільного віку/ упоряд., передм. та прим. док. філол. н. Н. С. Шумади. Київ: Веселка, 1989. 606 с.
3. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник/ В. О. Кравченко, О. Р. Єременко. Суми : Видавництво Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка, 2009. 224 с.
4. Ткачук М. П. Романтичний дискурс Левка Боровиковського: літературний портрет: монографія, 2-ге вид. випр. і доповн. Київ: КНТ, 2016. 168 с.

*Анастасія Ганус,
Кам'янець-Подільський
національний університет імені Івана Огієнка,
студентка 2 курсу навчально-наукового
інституту української філології та журналістики
Науковий керівник:
О. Трофимюк*

ХУДОЖНІ МЕТАФОРИ У ПОЕЗІЇ ІВАНА ДРАЧА

Метафора – художній засіб, який полягає у перенесенні ознак одного предмета чи явища на інший, на основі їхньої схожості. Зазвичай їх використовують для надання більш глибокого змісту, виразності та емоційної насиченості тексту. Автори за допомогою метафор можуть висловлювати свої почуття непрямим способом, що надають їхній творчості чогось особливого.